

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kultura/68367,Milenium-Chrztu-Polski-w-Piekarach-Slaskich-Duchowej-Stolicy-Gornego-Slaska.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Milenium Chrztu Polski w Piekarach Śląskich - Duchowej Stolicy Górnego Śląska

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: RADOSŁAW MORAWSKI 22.05.2020

22 maja 1966 r. w Sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich odbyły się uroczystości związane z Milenium Chrztu Polski, z udziałem przedstawicieli Episkopatu Polski na czele z prymasem kardynałem

Stefanem Wyszyńskim.

Sanktuarium Matki Boskiej Piekarskiej, jako największe na Śląsku miejsce pielgrzymkowe związane z kultem maryjnym, który trwał w tym miejscu już od XVII wieku, było ważnym miejscem na mapie milenijnych obchodów. Do tej duchowej stolicy Górnego Śląska już w latach międzywojennych organizowane były pielgrzymki stanowe mężczyzn i kobiet, liczące nawet powyżej 100 tysięcy osób. Uroczystości związane z Milenium połączono z pielgrzymką mężczyzn i młodzieńców, która wypadła zawsze pod koniec maja.

Tłum wiernych na wzgórzu Kalwarii Piekarskiej w trakcie obchodów milenijnych. W tle bazylika pw. Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja. Po prawej jedna z kapliczek, z zawieszonym na ścianie portretem papieża Pawła VI. 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Przed Bytomiem samochód kaplica, w którym

obraz był przewożony, został zatrzymany przez milicję i mimo protestów duchownych skierowany prosto do Piekar. Władze wojewódzkie chciały przez to nie dopuścić do ewentualnych religijnych manifestacji, które mogły towarzyszyć jego przejazdowi przez gęsto zaludnione miasta GOP.

Peregrynacja Obrazu

Ważnym aspektem obchodów piekarskich miała być, jak w innych miastach, peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Obraz wyruszył z Częstochowy już 18 maja 1966 r. i był wieziony do kaplicy kurii katowickiej. Wtedy, nieoczekiwanie, przed Bytomiem samochód kaplica, w którym obraz był przewożony, został zatrzymany przez milicję i mimo protestów duchownych skierowany prosto do Piekar. Władze wojewódzkie chciały przez to pierwsze „aresztowanie” obrazu nie dopuścić do ewentualnych religijnych manifestacji, które mogły towarzyszyć jego przejazdowi przez gęsto zaludnione miasta Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Mimowolnie jednak, fakt ten przyspieszył obchody milenijne w Piekarach, ponieważ przybyły wcześniej do Sanktuarium obraz, adorowany był przez coraz liczniejszą rzeszę wiernych.

Część przedstawicieli episkopatu pojawiła się w diecezji katowickiej już 21 maja w sobotę. Ponad 20 biskupów odprawiło wieczorne msze i nabożeństwa w kilku parafiach diecezji, wygłaszając w nich kazania dotyczące jubileuszu chrześcijaństwa w Polsce. W bazylice piekarskiej rozpoczęło się całonocne czuwanie.

Procesja z kopią obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej zmierza pod ołtarz mieszczący się przed bazyliką pw. Najświętszej Marii

Panny i św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich. Na jej czele idą duchowni, za nimi członkowie służby liturgicznej i wierni. Przed obrazem kroczy biskup pomocniczy katowicki Józef Kurpas. 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Prymas Stefan Wyszyński, trzymając w ręku kropidło, święci wiernych po przybyciu na uroczystości milenijne na Kalwarii Piekarskiej. Obok niego biskup koadiutor diecezji katowickiej Herbert Bednorz (1P). 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Główne uroczystości

Główne uroczystości obchodów milenijnych, w niedzielę 22 maja 1966 r., rozpoczęło procesyjne wyniesienie kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej z wnętrza bazyliki piekarskiej do ołtarza ustawionego przed nią. Obraz umieszczono w specjalnej ramie wyłożonej węglem. Następnie na uroczystości z Katowic przybyło, w asyście milicji, 46 biskupów, a z Częstochowy przyjechał, uroczystie witany, prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński.

Obraz umieszczono w specjalnej ramie włożonej węglem. Następnie na uroczystości z Katowic przybyło, w asyście milicji, 46 biskupów, a z Częstochowy przyjechał, uroczystie witany, prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński.

Zebranych licznie wiernych, w zastępstwie schorowanego biskupa katowickiego Stanisława Adamskiego, przywitał biskup koadiutor Herbert Bednorz. Mszę pontyfikalną koncelebrował arcybiskup poznański Antoni Baraniak, natomiast homilię wygłosił prymas Wyszyński. Na ołtarzu złożono symboliczne narzędzia pracy i odnowiono przyrzeczenia chrzcielne. Na zakończenie mszy przemówił arcybiskup Baraniak, wskazując wielkie przywiązanie Śląska do Kościoła. Msza zakończyła się procesją, po której pożegnano prymasa Wyszyńskiego, który udał się z powrotem do Częstochowy, gdzie odbywał się zjazd pracowników służby zdrowia.

22 maja 1966 r. po południu na Kalwarii Piekarskiej rozpoczęły się tradycyjne nauki stanowe prowadzone przez biskupów i księży. Szczególnie oryginalne, jak na tamte czasy, były te prowadzone przez księdza Stanisława Sierłę, prekursora piosenki religijnej w Polsce, który z gitarą z balkonu kaplicy wykonywał pieśni kościelne.

Powitanie Prymasa Stefana Wyszyńskiego (widoczny z lewej strony samochodu u dołu fotografii) przed bramą wjazdową

do Sanktuarium Matki Boskiej Piekarskiej. Prymas wysiada z samochodu otoczony przez fotoreporterów i tłum wiernych. Nad bramą transparent "SZCZĘŚĆ BOŻE BISKUPOM POLSKIM". 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński (2L) siedzi na tronie prymasowskim przed Bazyliką pw. Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich, w czasie mszy pontyfikalnej. Obok niego siedzą: jego osobisty kapelan, ks. infułat Władysław Padacz (1L), i biskup koadiutor diecezji katowickiej Herbert Bednorz (1P). 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Obecność biskupa Adamskiego

Wzruszającym przeżyciem było wniesienie na kalwaryjskie wzgórze przez górników w strojach galowych schorowanego biskupa ordynariusza katowickiego Stanisława Adamskiego, który przemówił do zebranych. Uroczystości zakończyło procesyjne wyniesienie kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej do samochodu

kaplicy i pożegnanie go.

Podest przed Bazyliką pw. Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich w trakcie uroczystości milenijnych, na schodach stoją duchowni, poniżej tłumy wiernych. Na fasadzie bazyliki widnieje napis: "NAJŚWIĘTSZEJ TRÓJCY WIECZNA CZEŚĆ". Pod napisem, w ramie z węgla kamiennego, kopia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Komunistyczne władze wojewódzkie postanowiły ograniczyć transport do Piekar do minimum, nie wydawać zezwoleń na pielgrzymki do tego miasta, a pracowników w zakładach pracy zaangażowanych w życie kościelne wysłać w delegacje do innych zakładów pracy. Organizowano również darmowe wycieczki z obowiązkowymi listami

obecności.

Kontrakcja komunistów

Z uwagi na fakt, że Piekary Śląskie znajdowały się w największym okręgu przemysłowym PRL, o silnie robotniczym charakterze, toczący się od ponad miesiąca „serial walk” wytoczonych Kościołowi przez reżim Gomułki o jak najniższą frekwencję na uroczystościach milenijnych, również w tym wypadku nie ustawał na sile. Komunistyczne władze wojewódzkie postanowiły ograniczyć transport do Piekar do minimum, nie wydawać zezwoleń na pielgrzymki do tego miasta, a pracowników w zakładach pracy zaangażowanych w życie kościelne wysłać w delegacje do innych zakładów pracy. Organizowano również darmowe wycieczki z obowiązkowymi listami obecności. Przedstawiciele Rad Narodowych przeprowadzili wiele „rozmów” z proboszczami parafii zniechęcających do organizowania pielgrzymek do Piekar.

22 maja 1966 r. zorganizowano również wiele imprez sportowych. Na Stadionie Śląskim w Chorzowie rozegrano dwumecz ligi piłki nożnej, a w Rybniku półfinał Indywidualnych Mistrzostw Świata na Żużlu. Tego dnia obchodzono też pierwszy raz dzień strażaka, organizując pokazy ratownictwa pożarniczego. Od rana wyświetlano w telewizji ciekawe filmy i programy.

Wszystkie te działania nie zdały się na wiele, do Piekar tylko według Służby Bezpieczeństwa miało przybyć ponad 140 tys. pielgrzymów (szacunki Kościoła wskazywały nawet na 400 tysięcy). Prymas Wyszyński był po wrażeniu organizacji obchodów milenijnych i religijności Ślązaków. Reżim PRL poniósł klęskę. Według relacji biskupa Bednorza, podczas jednego z jego spotkań z przewodniczącym Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej płk. Jerzym Ziętkiem, ten ostatni robił biskupowi wyrzuty, że za przebieg uroczystości milenijnych w Piekarach Śląskich zarówno Ziętka, jak i sekretarza wojewódzkiego KW PZPR Edwarda Gierka spotkały ze strony „centrali” reżimu w Warszawie przykrości.

Dwaj księża stoją na balkonie kaplicy Kalwarii Piekarskiej w czasie wygłaszania nauk stanowych dla mężczyzn. Jeden z nich, ks. Stanisław Sierła, gra na gitarze i śpiewa, poniżej stoi tłum wiernych. 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Duchowni zgromadzeni wokół ołtarza pod bazyliką pw. Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja w Piekarach Śląskich w czasie mszy pontyfikalnej. Z pastorałem biskup poznański Antoni Baraniak. 22 maja 1966 r. Fot. z zasobu IPN

Wiele poruszających historii, wiele zdjęć i dokumentów znajdziesz [na profilu Archiwum IPN](#).

COFNIJ SIĘ